

Bournonville – 200 år

Afseniorforsker, dr. phil. Knud Arne Jürgensen

Har man i 2005 sagt A – må man også sige B!

H.C. Andersen er blevet fejret året igennem med utallige initiativer og righoldige omtaler. Hans jævnaldrende og livslange ven, balletmester August Bournonville (1805-1879) er ligeså blevet behørigt fejret med en uges balletfestival på Det Kongelige Teater, hvor samtlige bevarede Bournonville-balletter er blevet opført. Dertil skal lægges en håndfuld Bournonville-udstillinger, der tilsammen har belyst hans kunst, balletskolen, privatpersonen og åndsmennesket bag balletmesteren.

Satirisk tegning i Corsaren af den skrivende balletmester August Bournonville (Det Kongelige Bibliotek).

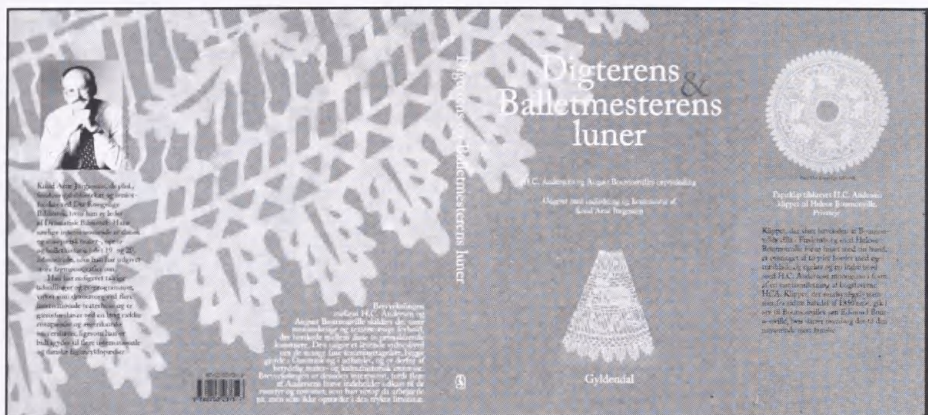
Bournonville-fejringerne afsluttedes omkring selve 200-års dagen 21. august med et internationalt Bournonville-symposium og en stor balletgalla-forestilling på Det Kongelige Teater.

Også Det Kongelige Bibliotek har i 2005 haft lyset rettet mod den 200-års jubilerende balletmester i form af tre bogudgivelser, der alle er udkommet i 2005 og bygger på originale breve og manuskripter skrevet til, fra og af Bournonville. Samtlige originalkilder til disse udgivelser bevares idag i Det Kongelige Biblioteks samlinger. De kaster meget nyt lys over kunstneren og mennesket August Bournonville, hans forhold til sin samtid og hans brede internationale orientering.

Digterens & Balletmesterens luner, H.C. Andersen og August Bournonvilles brevveksling. Udgivet med indledning og kommentar af Knud Arne Jürgensen. Gyldendal, 2005, 268 s., ill., ISBN 87-02-03751-3.

H.C. Andersen og August Bournonville havde et livslangt venskab og samarbejdede ved flere lejligheder om en række sceniske værker i form af skuespil, operaer og balletter og deres iscenesættelser. Det nære menneskelige og teatermæssige professionelle forhold, der herskede mellem de to kunstnere belyses især i deres brevveksling, eftersom de hele deres liv korresponderede, især når enten den ene eller de begge var på længere udenlandsophold.

Andersen er kendt som en overordentlig teaterkyndig iagttagere, og hans nu upublicerede breve til balletmesteren udgør et meget levende vidnesbyrd om hans mange fine teater-iagttagelser i Danmark såvel som i Europa generelt. På samme måde er Bournonvilles breve til Andersen interes-

Bogomslag til udgivelsen af H.C. Andersen og Bournonvilles brevveksling.

sante vidnesbyrd om denne kunstners store internationale teaterviden og erfaring. Andersen-Bournonville korrespondancen er derfor af betydelig teater- og kulturhistorisk interesse og fortjener udbredelse til en større offentlighed.

Udgivelsen omfatter 25 breve fra Andersen til Bournonville og 34 breve fra Bournonville til Andersen, hvoraf det tidligste stammer fra 1837 og det seneste fra kort før Andersens død i 1875. Korrespondancen omfatter dermed alle de væsentligste år i disse kunstners produktive liv.

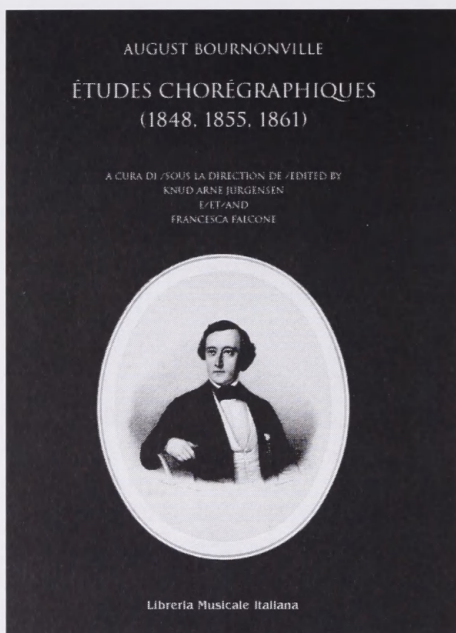
Brevvekslingen er ud fra et litteraturhistorisk perspektiv tillige overordentlig interessant ved den kendsgerning, at flere af Andersens breve til Bournonville indeholder udvalgte „prøver“ og udkast til de eventyr og romaner, som eventyrdigteren netop da arbejdede på. Enkelte af disse romanafsnit og eventyr optræder ikke identisk andre steder i Andersen-litteraturen og er heller ikke indeholdt i de endelige og senere udgivne versioner af Andersens værker. Udover at skildre personforholdet mellem de to danske guldalderkunstnere bliver denne verificerede udgave af deres fælles korrespondance derfor af betydelig litteraturhistorisk

interesse ved at gøre hidtil ukendte litterære arbejder og delværker af H.C. Andersen tilgængelige for en bredere offentlighed. Samtlige originalbreve bevares i dag i Det Kongelige Biblioteks Håndskriftafdeling og bogen er udgivet med støtte fra HCA2005 Fonden.

August Bournonville: Études Chorégraphiques (1848-1855-1861). Udgivet og kommenteret af Knud Arne Jürgensen og Francesca Falcone. Libreria Musicale Italiana, Lucca, Italien, 2005, 356 s., ill., ISBN 88-7096-401-9.

Balletmester August Bournonvilles ubestridt vigtigste balletteoretiske værk er hans tre versioner af *Études Chorégraphiques*, skrevet i henholdsvis 1848, 1855 og 1861, hvori han fremlægger balletens æstetiske, filosofiske og tekniske grundprincipper. Med deres klarhed og stringens og litterære formfuldendhed, repræsenterer disse tre versioner af *Études Chorégraphiques* et samlet hovedværk i 1800-tallets balletteoretiske litteratur.

1848 versionen, som aldrig tidligere har været udgivet, omhandler balletmesterens grundlæggende æstetiske og filosofiske betragtninger om dansen. I 1855

Bogomslag til udgivelsen af Bournonvilles Études Chorégraphiques (1848-1855-1861).

versionen analyserer han mulighederne for at skabe en tidssvarende balletnotation, mens han i 1861 versionen fremlægger en omfattende analyse af datidens danseteknik i form af et samlet kompendium over den balletterminologi og de trinsammensætninger, som udgjorde grundstammen i hans egen ballet-undervisning.

Med den samlede, annoterede og internationalt anlagte tre-sprogede udgave (italiensk-fransk-engelsk) af disse tre versioner af *Études Chorégraphiques* gives der nu for første gang mulighed for en samlet indføring af balletmesteren selv i den æstetiske og balletteoretiske verden, hvormed han skabte sin kunst. Værket er udgivet i anledning af Bournonvilles 200-års dag i 2005 og udgivelsen er støttet økonomisk af en række danske fonde.

August Bournonville: My dearly beloved Wife! Letters from France and Italy 1841. Introduction and annotations by Knud Arne Jürgensen. Dance Books, Alton, 2005, 192 s., ill. ISBN 1 85273 106 0.

August Bournonvilles rejsebrev fra den store europæiske kunstrejse i 1841 omfatter 39 breve fra balletmesteren til hustruen Helene. Brevene er transskriberet fra de danske originaler af Knud Arne Jürgensen og oversat til engelsk af Patricia N. McAndrew. De er tillige forsynet med en omfattende historisk indledning, der sætter dem i et bredere ballet- og kulturhistorisk perspektiv. Desuden er samtlige breve forsynet med omfattende person-, ballet- og kulturhistoriske noter.

I rejsebrevene kommer Bournonville ikke alene ind på sin egen kunstneriske metier i et større europæisk perspektiv, men omtaler tillige væsentlige kulturhistoriske begivenheder samt de mange personligheder, han mødte og etablerede venskaber med på denne, hans vel nok vigtigste kunstrejse.

Rejsebrevene fra 1841 giver en indgående fremstilling af de mange kulturelle påvirkninger, der var med til at forme og danne Bournonvilles kunstnerpersonlighed, ligesom de også repræsenterer en værdifuld kulturhistorisk kilde til europæisk teater-, ballet- og mentalitetshistorie, genfortalt og beskrevet af en af guldalderens førende danske kulturpersonligheder.

Brevene, der alle opbevares i Håndskriftafdelingen på Det Kongelige Bibliotek, er udgivet med en omfattende samling af 55 illustrationer, og udgivelsen er støttet af Det Kongelige Teater og den 3. Bournonville Festival i forbindelse med 200-års fejringen af Bournonville i juni 2005.